

Belangenvereniging Exel en Omstreken

Secretariaat:

Anne Bruggink, Hooislagen 2a, 7241 NJ Lochem

T: 0573-462051, E: info@beo-exel.nl

Aan: Fracties Gemeenteraad Lochem

Lochem, 13 mei 2021

Betreft: Regionale Energie Strategie, gemeente Lochem

Geachte heer/mevrouw,

Binnenkort komt de Regionale Energie Strategie (RES) ter goedkeuring voor de gemeenteraad. Op dit moment kunnen er zienswijzes worden ingediend, maar los daarvan willen we u middels deze brief nogmaals een oproep doen om de huidige plannen in de RES te heroverwegen en daarbij de grote windturbines uit de plannen te laten verwijderen. In deze brief geven we de motivatie voor ons standpunt, waarbij blijkt dat de windmolens op land niet nodig zijn om aan de klimaat doelstellingen te voldoen en tevens wijzen we nogmaals op de geluidsoverlast en de gezondheidsrisico's. Om over de impact op het landschap maar te zwijgen.

Is er een alternatief voor de RES?

Het is een bijzondere tijd voor nieuwe plannen voor windparken. De gemeente Lochem en alle overige gemeenten ronden tot juni hun RES-aanbod af, waarbij de plannen zijn afgestemd op het Klimaatakkoord 2018. De meerderheid van onze inwoners schrikken als ze ineens overal plannen voor windparken ontdekken. Zijn de windmolens op land in waardevolle landschappen nu echt noodzakelijk?

Als BEO steunen wij plannen voor een klimaat neutraal Lochem (en Nederland). Gemeenten mogen doelstellingen hebben om ruimte te reserveren voor duurzame energie, maar waarom moet dat zo nodig binnen elke gemeente apart? Inmiddels zijn er gemeenten die na inventarisatie zeggen dat er in hun gemeente simpel geen goede ruimte is voor windparken. (zie bijlage 2). Ook gemeentes in de Cleantech Regio (en in de rest van Nederland) geven signalen in deze richting af. Helaas hoort Lochem hier nog niet bij. Waarom denkt men in de Cleantech Regio niet meer na over meer gebruik van andere energiebronnen en "import" van groen stroom, bv. van zee? We importeren en exporteren in Nederland wel vaker dingen. Daar is dit land "groot" mee geworden. En vis komt ook van de Noordzee.

Belangenvereniging Exel en Omstreken

Secretariaat:

Anne Bruggink, Hooislagen 2a, 7241 NJ Lochem

T: 0573-462051, E: info@beo-exel.nl

Klimaatdoelen voor WIND op LAND al behaald

Het staat vast dat nu al voldoende plannen zijn ingediend voor het behalen van de doelstellingen wind op land voor 2030 in dat Klimaatakkoord. Nog sterker: als we tellen hoeveel windparken er al staan, plus waarvoor al SDE++ vergunning is verleend (dus is vergund), dan hoeft er nu geen enkele windturbine op land meer bij te komen. Dat weet ook de regering, en die doet er daarom een schepje bovenop: de doelstelling wordt verhoogd naar nog 10 GW windenergie extra erbij. Maar...de Minister verwijst dit geheel naar de Noordzee (zie bijlage 2)! Want daar heeft het PBL aangegeven dat er ruimte is voor 60-75 GW windturbines op zee (zie bijlage 3)! Dit hebben een aantal politieke partijen al opgenomen in hun verkiezingsprogramma. Maar haast iedereen, en zeker een aantal gemeenten, zet toch rustig door om hun steentje lokaal bij te dragen aan de RES. En dat terwijl hun bijdrage zeer klein zijn is ten opzichte van het bijplaatsen van een beetje meer wind op zee. Daar is voldoende ruimte voor 4 maal de hele huidige elektriciteitsproductie van Nederland. En een windturbine op zee doet door grootte en draaiuren per jaar wel 5 maal zoveel energie als een windturbine op land. Intussen is het op zee goedkoper dan op land ! Dat men zegt dat er toch doorgedaan zou moeten worden met wind op land, heeft vrijwel geen goede argumentatie meer. Het lijkt meer een gewoonte geworden om de ingezette RES-doelen af te ronden. Maar dat zou betekenen dat er onnodig nog meer omwonenden gehinderd zouden worden met windturbines, die het landschap van Nederland onnodig nog verder ruw overstijgen. Maar we mogen daar dus al mee stoppen. Het is dan ook niet te begrijpen dat lokale overheden tegelijkertijd nieuwe windturbines aan het plannen zijn. Meer informatie over de huidige stand van energieopwekking vindt u in bijlage 1.

Landschappelijke impact

De trend voor windmolens is nu: hoe hoger, hoe beter, vooral voor de projectontwikkelaars, die uiteraard gaan voor het grootste rendement. Mega-grote windmolens horen echter niet thuis in het mooie landschap van de gemeente Lochem. Laten we het landschap intact houden en de windmolens naar zee verplaatsen.

Risico's voor de gezondheid en de leefomgeving

Ten overvloede willen we u ten aanzien grote windturbines ook nogmaals wijzen op de geluid en gezondheid aspecten die grote windmolens met zich meebrengen. De bijbehorende referenties naar de literatuur vindt u in bijlage 4.

- A. De World Health Organization WHO stelt vast dat bronnen van geluidsoverlast, waaronder windturbines, een belangrijke bedreiging voor de volksgezondheid zijn

Belangenvereniging Exel en Omstreken

Secretariaat:

Anne Bruggink, Hooislagen 2a, 7241 NJ Lochem

T: 0573-462051, E: info@beo-exel.nl

- B. Dat geluidsoverlast door verkeer en vliegvelden geassocieerd is met een verhoogd risico op hart- en vaatziekten wordt onderbouwd door veel wetenschappelijk bewijs (refs 10-13-20-22). Geluidsoverlast door windturbines wordt als hinderlijker ervaren dan geluidsoverlast door vliegverkeer doordat het repeterend terugkeert en niet verdwijnt en het wordt drie maal hinderlijker ervaren dan weg- en railverkeer bij een vergelijkbaar geluidsniveau (ref 14).
- C. Windturbine geluid wordt in de nacht niet gemaskeerd door omgevingsgeluiden wat als extra hinderlijk wordt ervaren en eerder tot slaapstoornissen zal leiden. Het is al langer bekend dat chronische slapeloosheid leidt tot hypertensie, depressie, overgewicht en diabetes. Deze ziektes zullen naar verwachting door plaatsing van windturbines nog verder toenemen.
- D. Bovendien zijn er aanwijzingen dat laagfrequent en infrason geluid (zowel hoorbaar als niet hoorbaar) veroorzaakt door windturbines voor een aanzienlijke groep omwonenden hinderlijk is en een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid. (ref 25).
- E. In verschillende wetenschappelijke studies is aangetoond dat omwonenden vanaf 35 dB hinder tot ernstige hinder ervaren. De heer De Laat (ref 23) geeft aan dat een geluidsniveau van 35 dB overeenkomend met een afstand van 10 x de ashoogte van een moderne turbine ernstige hinder met risico op gezondheidsschade zou kunnen verminderen dan wel voorkomen. Een turbine met een tiphoogte van 200 meter heeft een ashoogte van ongeveer 150 meter. Dit type windturbine zal daarom op een afstand van minimaal 1500 meter tot woonhuizen moeten worden geplaatst om geluidshinder en secundaire gezondheidseffecten te minimaliseren.

Normen

- F. De WHO adviseert een striktere geluidsnorm dan de Nederlandse wettelijke geluidsnorm voor windturbines (ref 15).
- G. Het RIVM adviseerde in 2009 een lagere geluidsnorm met een voorkeurswaarde van 40 dB Lden én een maximale waarde van 45 dB Lden om de ernstige hinder van windturbines tot een minimum te beperken. Dit advies is destijds niet opgevolgd door de landelijke politiek en er is gekozen voor uitsluitend een maximale waarde van 47 dB Lden.

Belangenvereniging Exel en Omstreken

Secretariaat:

Anne Bruggink, Hooislagen 2a, 7241 NJ Lochem

T: 0573-462051, E: info@beo-exel.nl

Praktijkresultaten

- H. In de veel besproken Deense studies (The Danish Windturbine Study, refs 5-9) is onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's bij 711.000 inwoners die binnen een straal van 10 km van windturbines wonen. Slechts 1100 inwoners wonen binnen 500 meter van windturbines met een tiphoogte van 100 meter en een geluidsbelasting van 42 dB en hoger. In deze kleine groep is wel degelijk een verhoogd risico op hart- en vaatziekten (ref 9), slapeloosheid, depressie en toename van gebruik van antidepressiva en slaapmedicatie aangetoond (ref 8).

- I. In diezelfde Deense studies is een significant verhoogd risico op hypertensie aangetoond bij mensen ouder dan 65 jaar die in de nabijheid van windturbines wonen met een geluidsbelasting buitenshuis van 42 dB en meer; binnenshuis 15 dB en meer (ref 5).

Wij doen hierbij nogmaals een dringend verzoek aan de gemeenteraad van Lochem om de huidige windturbines op het grondgebied van de gemeente uit de RES te schrappen! Graag denken we in de toekomst verder mee over alternatieve invullingen van de RES.

Namens de Belangenvereniging Exel en Omstreken,

Met vriendelijke groet,

Anne Bruggink
Secretaris

Bijlagen: Bijlage 1: Achtergrond informatie
                    Bijlage 2: Advies stuurgroep extra opgave
                    Bijlage 3: Ruimte op de Noordzee
                    Bijlage 4: Literatuur referenties